

A FELVIDÉK ÉS A MAGYAR MEZŐGAZDASÁG

trianoni katasztrófa egyik legsúlyosabb következménye az ország ezeréves gazdasági egységének szétbontása volt. Mindennapi egyéni életünkben Magyarország megcsonkulását elsősorban azok miatt a gazdasági nehézségek miatt érezzük, amelyek abból erednek, hogy Nagymagyarország egymást szerencsésen kiegészítő területrészeiből egyesek idegen uralom alá kerültek és az ittmaradtak együttvéve nem alkotnak oly egészet, amely mint egységes szervezet, bár kisebb mértékben, de minden irányban éppúgy alapjául szolgálhatna magasabb nemzeti feladataink megoldásának, mint a nagyobb keretek közt akkor ép közgazdasági rendszerünk szolgált.

A legnagyobb csapás gazdasági vonatkozásban az ipar nyersforrásainak túlnyomó részben történt elvesztése. Azóta a magyar ipar, különösen a gyáripár, hatalmas arányokban fejlődött ugyan, de ez csak az erős vámvédelem falai mögött volt lehetséges. Ennek viszont az a következménye, hogy iparunk alapja nagyrészen nem a nyersanyagforrások, hanem a minden körülmények közt biztosított belső piac. Különösen a jelenlegi, világszerte uralkodó *elzárkózó gazdaságpolitikai irányzatban* érezzük nagymértékben azt, hogy közgazdaságunk szervezetében egyfelől az ipar, másfelől a mezőgazdaság lehetőségei nincsenek kiegyensúlyozva. Ma ugyanis minden ország számára sokkal fontosabb a belső piac, mint azelőtt volt. Ez Magyarországra vonatkoztatva azt jelenti, hogy sokkal jobb volna, ha mezőgazdaságunk termékeinek nagyobb részét lehetne az országon belül elhelyezni és kevesebbet kellene külföldre vinni. Ehhez azonban az kellene, hogy erős iparunk legyen, sok és jól fizetett munkással, és lehetőleg kevés költséggel gyártott termelvényekkel.

Gazdasági szempontból tehát minden lépést területi integritásunk visszanyerése felé aszerint kell elbírálnunk, hogy mennyiben vitt közelebb hazánk korábbi gazdasági egységéhez, illetve mennyiben mozdítja elő a két legfontosabb termelési ágat, az iparokat és a kereskedelemnek egyensúlyát határainkon belül. Hangsúlyozni kell, hogy ez nem csupán *általában* nemzeti gazdaságunknak, hanem *mezőgazdaságunknak* is igen nagy érdeke. Éppen ezért a Felvidék egy részének visszatérése az anyaországhoz sem közgazdasági, sem mezőgazdasági szempontból nem jelent annyit, mint amennyit a szét-töredezett nemzettest egyik darabjának újbóli egyesülése jelent politikai, faji és szellemi életünk szempontjából. A magyar nemzet szuverén életet élő részének számbeli gyarapodása nagymértékben emelte külpolitikai súlyunkat és belső nemzetpolitikai lehetőségeinket, de a gazdasági erőgyarapodás ezzel nincs arányban.

Még nem tudjuk pontosan, mily gazdasági erőforrásokat nyertünk a visszacsatolt területen, egyebek közt azért sem, mert a határ nincs még véglegesen megállapítva és ha csupán a háromkilométeres semleges zónán belül történnek módosítások, az is erősen kihathat

a végeredményre. Egyelőre annyit tudunk, hogy elég jelentékeny vasérctelepeket, némi magnezitot, továbbá erdőterületeket kaptunk vissza. Ezekről eltekintve, a felvidéki sáv gazdasági összetétele még sokkal inkább mezőgazdasági jellegű, mint a csonka országé. Kitűnik ez abból is, hogy míg a csonka országban 51, addig a visszacsatolt területen 59% az őstermelő arányszám. Összesen 2,000.000 katasztrális holdnyi területet kaptunk vissza, ami a csonka ország mezőgazdasági területének 12%-a. A Felvidék visszakerülő részén a mezőgazdaság üzemágak és művelési ágak szerinti összetétele mutat ugyan eltéréseket a csonka ország mezőgazdaságától, de mivel mindössze 12%-os területgyarapodásról van szó, ezek az eltérések az egyesített területnek, tehát mondjuk a „belvederei Magyarországnak” mezőgazdasági összképén nem sokat változtatnak. A legfontosabb változás talán az, hogy a rétterület arányszáma 69%-ról 72%-ra, az erdőterületé pedig 12%-ról 127%-ra emelkedik. Sajnos, a visszacsatolt terület erdői túlnyomórészt lomblevelűek.

A szántóföldi termelésben a Felvidéken aránylag nagyobb területeket foglal el a gabona s kisebbet a kapások és a szalastakarmányok területe. Mivel a felszabadult területek mezőgazdasága eddig egy élelmiszer tekintetében eddig behozatalra szoruló ország piacainak termelt, a szántóföldi termelés érintett helyzetének kialakulása egészen természetszerű. A megnagyobbodott ország egész mezőgazdaságának szempontjából azonban a szántóföldi termelésnek ezek az arányszámai nem éppen kedvezőek, mert sűrű népességünk folytán az volna a kívánatos, hogy azoknak a terményeknek a művelését erősítsük, amelyek sok munkaerőt vesznek fel, tehát a kapásokét, hüvelyesekét és kereskedelmi növényekét.

Az állatállomány jelenlegi helyzetére nézve számszerű adatokat még alig lehet összeállítani, egyrészt a csehszlovák statisztika rendszere miatt, másrészt mert még nem tudjuk, hogy kivonulásuk előtt mennyit raboltak a csehek, és hogy abból, amit elvittek, sikerül-e valamit visszaszerezni. Általában a felszabadult felvidéki területek a növénytermelés és az állattenyésztés tekintetében is az ország legvirágzóbb részéhez tartoztak és valószínű, hogy ezt a jellegüket a cseh állam keretében is megtartották. Sok más tekintetben változott azonban a helyzet. Egyrészt egészen eltérő alakulást vettek odafent az árak, ami könnyen érthető, tekintve, hogy nálunk, a csonka országban az árak elsősorban a kiviteli lehetőségek hatása alatt állottak, ellenben odafenn a vámvédelem következtében gazdaságpolitikai eszközökkel mindig úgy voltak alakíthatók, hogy a termelés ne végződjék ráfizetéssel. De azért *helytelen dolog egyszerűen a csehkoronra és a pengő valamely árfolyamviszonylata alapján összehasonlítani az árakat és ha az eredmény nagyobb számot mutat a volt cseh piac javára, ebből mindjárt azt következtetni, hogy ott ennyivel kedvezőbb volt a kisebbségi magyar gazda helyzete.* Gondolni kell arra is, hogy ott a termelőt sok oly teher sújtotta, amely nálunk ismeretlen, és sújtotta különösen a kisebbségi termelőt, aki nem hódolt be eléggé a cseh hivatalnokok önkényének. Magának a gabonamonopóliumnak ottani rendszere is teljesen kiszolgáltatta a termelőt az állami önkénynek és lehetővé tette, hogy a magas adó-

kat a beszolgáltatott gabonáért járó árösszegeből egyszerűen visszatartsák. Habár az iparcikkek jelentékeny része olcsóbb is volt, mint amennyibe ma itthon kerül, más tekintetben sok oly tétele lesz a termelési költségeknek, amelyek nálunk alakulnak kedvezőbben.

Ami a Felvidék és Csonka-Magyarország mezőgazdaságának fejlődésében mutatkozó különbségeket illeti, különösen még kettőre kell rámutatni. Az egyik a csehek által végrehajtott birtokreform hatása a birtokmegosztásra, a másik a mezőgazdasági munkásbiztosítás szélesebb körben történt megvalósítása. Ez utóbbira vonatkozólag azonban egyes szakértők azt mondják, hogy a biztosítási díjakkal érezhető terhet rótt ugyan a mezőgazdaságra, de a helytelen rendszer folytán a munkások számára kevesebb előnyt jelentett, mint amennyi a teherrel arányban állott volna.

Minden adat nélkül is megállapítható, hogy a visszacsatolt terület jelentékeny fölöslegeket termelt, azaz többet, mint amennyit saját lakossága elfogyaszt. Ebből következik, hogy a megnagyobbodott ország továbbra is ugyanolyan arányban rá lesz utalva a mezőgazdasági kivitelre, mint eddig. Így tehát lényeges változásokat határainknak észak felé való kitágulása nem okoz. A mezőgazdasági jövedelmezőség biztosítása, a mezőgazdasági népesség széles tömegei számára a tisztességes megélhetés nyújtása továbbra is nagy gondja marad az országnak és kormányainak. Viszont hazatérő testvéreink közül nem egy lesz, aki gazdaságilag nehezebb helyzetben fogja magát találni itthon. De az ily területváltozások alkalmával elkerülhetetlen, hogy azoknak ne legyen hatásuk egyesek sorsára, akár kedvező, akár kedvezőtlen irányban. Ily hatásokkal itt is számolni kell, mégpedig mind a két oldalon: a hazaváróknál is, a hazatérőknél is lesznek örömök és panaszok egyaránt. De ez csak olyan, mint a láz, amely még akkor is tart, mikor az eltört csont már kezd összeforrni, vagy mint a viszketés, amelyet a seb gyógyulása okoz. Legalább is akkor, ha a szervezet egészséges. Most az a fontos, hogy újból együtt vagyunk, ennek boldog tudatával szemben kicsinyes, átmeneti kényelmetlenségeknek egyik oldalon sem szabad zavarniuk az örömet. Mindnyájunknak kötelességünk áldozatok árán is gondoskodni arról, hogy a hazatérőknek ne kelljen áldozatot hozniok e nagy történelmi ünnepért, és arra kell törekednünk, hogy akinek — akár innen, akár túl a volt trianoni határon — azelőtt talán jobb dolga vagy kilátásai voltak, beleilleszkedjék az új helyzetbe, abban a tudatban, hogy a hazatérésnek nem lehetnek az anyagi előnyök a legszebb örömei. Így kell megindulnunk, most már együttesen menetelve, a további felszabadulás felé, amelyben mindaddig nem lehet megállás, amíg vissza nem nyerjük népünk számára mindazokat a gazdasági életlehetőségeket, amelyek még ma is, e nagy történelmi napok után is hiányoznak. A magyar gazdaközönségnek nem lehet szentebb feladata, mint — még szorosabban összeforrvá — felkészülni erre a munkára.

Ihrig Károly